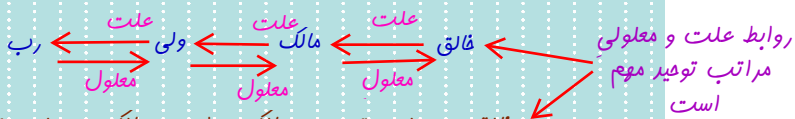

قراءت

سوره واقعه؛ آیات ۵۷ تا ۸۰.

نَحْنُ خَلَقْنَاكُمْ فَلَوْلَا تُصَدِّقُونَ ﴿٥٧﴾ أَفَرَأَيْتُمْ مَا تُمْنُونَ
 ﴿٥٨﴾ أَأَنْتُمْ تَخْلُقُونَهُ أَمْ نَحْنُ الْخَالِقُونَ ﴿٥٩﴾ نَحْنُ قَدَرْنَا
 بَيْنَكُمْ الْمَوْتَ وَمَا نَحْنُ بِمَسْبُوقِينَ ﴿٦٠﴾ عَلَىٰ أَنْ نُبَدِّلَ
 أَمْثَالَكُمْ وَنُنشِئَكُمْ فِي مَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٦١﴾ وَلَقَدْ عَلِمْتُمُ
 النَّشْأَةَ الْأُولَىٰ فَلَوْلَا تَذَكَّرُونَ ﴿٦٢﴾ أَفَرَأَيْتُمْ مَا تَحْرُثُونَ
 ﴿٦٣﴾ أَأَنْتُمْ تَزْرَعُونَهُ أَمْ نَحْنُ الزَّارِعُونَ ﴿٦٤﴾ لَوْ نَشَاءُ لَجَعَلْنَاهُ
 حُطَامًا فَظَلْتُمْ تَفَكَّهُونَ ﴿٦٥﴾ إِنَّا لَمُعْرِمُونَ ﴿٦٦﴾ بَلْ
 نَحْنُ مُحْرِمُونَ ﴿٦٧﴾ أَفَرَأَيْتُمُ الْمَاءَ الَّذِي تَشْرَبُونَ ﴿٦٨﴾
 أَأَنْتُمْ أَنْزَلْتُمُوهُ مِنَ الْمُزْنِ أَمْ نَحْنُ الْمُنزِلُونَ ﴿٦٩﴾ لَوْ نَشَاءُ
 جَعَلْنَاهُ أَجَاجًا فَلَوْلَا تَشْكُرُونَ ﴿٧٠﴾ أَفَرَأَيْتُمُ النَّارَ الَّتِي
 تُورُونَ ﴿٧١﴾ أَأَنْتُمْ أَنْشَأْتُمْ شَجَرَتَهَا أَمْ نَحْنُ الْمُنشِئُونَ ﴿٧٢﴾
 نَحْنُ جَعَلْنَاهَا تَذَكُّرًا وَرِيسًا لِلْمُؤْمِنِينَ ﴿٧٣﴾ فَسَبِّحْ
 بِاسْمِ رَبِّكَ الْعَظِيمِ ﴿٧٤﴾ فَلَا أُقْسِمُ بِمَوَاقِعِ النُّجُومِ ﴿٧٥﴾ وَإِنَّهُ
 لَقَسَمٌ لَوْ تَعْلَمُونَ عَظِيمٌ ﴿٧٦﴾ إِنَّهُ لَقُرْآنٌ كَرِيمٌ ﴿٧٧﴾
 فِي كِتَابٍ مَكْنُونٍ ﴿٧٨﴾ لَا يَمَسُّهُ إِلَّا الْمُطَهَّرُونَ ﴿٧٩﴾
 تَنْزِيلٌ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٨٠﴾

ماییم که شما را آفریده‌ایم، پس چرا [روز رستاخیز را] تصدیق نمی‌کنید؟ ^(۵۷)
 آیا از آنچه [که به صورت نطفه در رحم] فرو می‌ریزد، آگاهید؟ ^(۵۸)
 آیا شما آن را خلق می‌کنید یا ما آفریننده‌ایم؟ ^(۵۹)
 ماییم که میان شما مرگ را مقدر کرده‌ایم و هرگز کسی بر ما پیشی نمی‌گیرد! ^(۶۰)
 [آری، مرگ را مقدر کردیم] تا امثال شما را جایگزین شما کنیم و شما را به خلقتی دیگر
 که از آن خبر ندارید، ایجاد کنیم. ^(۶۱)
 و قطعاً پیدایش نخستین خود را شناختید، پس چگونه متذکر نمی‌شوید (که جهانی بعد از
 آن است)؟! ^(۶۲)
 آیا درباره آنچه کشت می‌کنید، اندیشیده‌اید؟! ^(۶۳)
 آیا شما آن را می‌رویانید، یا ماییم که رویاننده‌ایم؟ ^(۶۴)
 اگر بخواهیم قطعاً آن را مبدل به کاه در هم کوبیده می‌کنیم، پس در تعجب [و افسوس]
 می‌افتید. ^(۶۵)
 [و می‌گویید:] «در خسارت سنگینی قرار گرفتیم؛ ^(۶۶)
 بلکه [از رزق و خیر] محروم شدیم.» ^(۶۷)
 آیا درباره [این] آب که می‌نوشید، اندیشیده‌اید؟ ^(۶۸)
 آیا شما آن را از [دل] ابر سپید فرود آورده‌اید، یا ما فرودآورنده‌ایم؟ ^(۶۹)
 اگر بخواهیم آن را شور و تلخ می‌گردانیم، پس چرا شکر نمی‌کنید؟ ^(۷۰)
 آیا درباره آتشی که می‌افروزید، فکر کرده‌اید؟! ^(۷۱)
 آیا شما [جوب] درخت آن را پدید آورده‌اید، یا ما پدیدآورنده‌ایم؟ ^(۷۲)
 ما آن را [مایه عبرت و وسیله] استفاده برای بیابان‌گردان قرار داده‌ایم. ^(۷۳)
 پس به نام پروردگار بزرگت تسبیح گوی. ^(۷۴)
 سوگند به جایگاه‌های [ویژه و فواصل معین] ستارگان. ^(۷۵)
 و آن سوگندی است بسیار بزرگ، اگر بدانید! ^(۷۶)
 که این [پیام] قطعاً قرآنی است ارجمند، ^(۷۷)
 در کتابی نهفته [لوح محفوظ]. ^(۷۸)
 که جز پاک‌شدگان بر آن دست نمی‌زنند [که جز پاکان کسی از آن آگاه نیست] ^(۷۹)
 [وحیی] نازل شده از جانب پروردگار جهانیان است. ^(۸۰)

خالقیت، علت توفید در مالکیت است. مالکیت، علت توفید در ولایت است. همه توفید های خالقیت، مالکیت، و ولایت، علت توفید در ربوبیت می باشند

نکته

مطالب مرتبط با دعای امام علی (ع) در صورت تمایل مطالعه بفرمایید

«مطابق حدیث توفید عملی (بندگی) نتیجه درک توفید در ربوبیت (پروردگار) است و با آیه «ان الله ربی و ربکم فاعبدوه» و «قل ان صلاتی و نسلی و مرتب است»

در این دعا حضرت علی (ع) از خداوند در خواست می کند تا مشمول سنت توفیق الهی شود این که انسان دعا کند آن گونه باشد که خدا دوست دارد بیانگر پیروی از خداوند است و با آیه شریفه «قل ان کنتم تحبون الله فاتبعونی ...» و حدیث «ما اهب الله من عشاء ارتباط دارد»

دکتر فرهنگز پرویزی کرج

برداشت کلی از حدیث
بندگی نتیجه ربوبیت الهی

یگانه بی همتا

توفید عملی بندگی

درس دوم

رابطه عزت و بندگی خدا در این حدیث بیان شده است زیرا یکی از راه های تقویت عزت نفس توجه به عظمت خداوند و تلاش برای بندگی اوست پس این حدیث با آیه «من کان یرید العزه قلله العزه همیعا» مرتبط است

«خدای من! مرا این عزت بس که بنده تو باشم و این افتخار بس که تو پروردگار منی، خدای من! تو همان گونه ای که من دوست دارم، بس مرا همان گونه قرار ده که تو دوست داری.»
امام علی علیه السلام

توفید در ربوبیت

مهم ترین اعتقاد دینی «توحید و یکتاپرستی» است. اسلام دین توحید و قرآن کتاب توحید است.

در اسلام بدون اعتقاد به توحید هیچ اعتقاد دیگری اعتبار ندارد. توحید سر لوحه دعوت همه

پیامبران بوده است. خداوند در قرآن کریم اخلاق، احکام و همه اعمال فردی و اجتماعی مؤمنان را

بر مدار توحید قرار داده است. توحید مانند روحی در بیکره معارف و احکام دین حضور دارد و به

آن حیات و معنا می بخشد!

از این رو شایسته است درباره ابعاد این اصل اساسی بیشتر ببیندیشیم:

- ۱- حقیقت توحید چیست و مراتب آن کدام اند؟ ← اعتقاد به یگانگی، بی شریک و بی همتایی خدا توفید در خالقیت، مالکیت، ولایت و ربوبیت
- ۲- مرز میان توحید و شرک چیست؟ ← وابسته دانستن مخلوقات به خداوند، عین توفید و مستقل پنداشتن آنها، شرک است
- ۳- آیا درخواست از غیر خدا مساوی با شرک است؟

۱- اللهم کفی بی عزاً ان اکون لک عبداً و کفی بی فخراً ان تكون لی رباً انت کما احيئت فاجعلنی کما تحب؛

بحار الانوار، مجلسی، ج ۹۱، ص ۹۲.

۳- اگر توانایی بر آوردن در خواست ها را از خود آن ها بردانیم، شرک است؛ اما اگر این توانایی آن ها را از خدا و به اذن او بردانیم، عین توفید است

3. با گفتن «لا اله الا الله» دفاع از حقوق او بر دیگر مسلمانان واجب می‌گشت و در زمره برادران و قواهران دینی قرار می‌گرفت. **توجید و برخی مراتب آن را نام ببرید؟**

توجید در فالقیت
توجید در مالکیت
توجید در ولایت
توجید در ربوبیت

2. توجید به چه معناست؟

و حقیقت توحید است. رسول خدا ﷺ، از همان آغاز رسالت خود، از مشرکان می‌خواست با گفتن

جمله «لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ» دست از شرک و بت پرستی بردارند و به خدای یگانه ایمان آورند. با گفتن این عبارت

تمام احکام و حقوق اسلامی فرد به رسمیت شناخته می‌شود و دفاع از حقوق او بر دیگر مسلمانان واجب

می‌گردد و در زمره برادران و خواهران دینی قرار می‌گیرد. بنابراین، جمله «لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ» فقط یک شعار

نیست بلکه پایبندی به آن، همه زندگی فرد مسلمان را در رابطه با خدا، خویشتن، خانواده، اجتماع و دیگر

مخلوقات تغییر می‌دهد. **4. آیا جمله لا اله الا الله صرفاً یک شعار است؟ توضیح دهید؟**

توحید و یگانگی خداوند مراتبی دارد که به برخی از این مراتب می‌پردازیم:

5. **1- توحید در خالقیت:** توحید در خالقیت عبارت از این است که معتقد باشیم خداوند تنها مبدأ و

خالق جهان است، موجودات همه مخلوق او هستند و در کار آفرینش شریک و هم‌تایی ندارد.

اللَّهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ...
فرد آفریننده هر چیزی است.....

6. **2- توحید در مالکیت:** از آنجا که خداوند تنها خالق جهان است پس تنها مالک آن نیز هست،

زیرا هر کس که چیزی را پدید می‌آورد، مالک آن است. **6**

و لِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ...؛ آنچه در آسمان‌ها و آنچه در زمین است؛ از آن فراست

7. **3- توحید در ولایت:** هر کس مالک چیزی باشد حق تصرف و تغییر در آن چیز را دارد، اما

دیگران بدون اجازه وی نمی‌توانند در آن تصرف یا از آن استفاده کنند. به این حق تصرف، ولایت و

سرپرستی می‌گویند.

... مَا لَهُمْ مِنْ دُونِهِ مِنْ وَلِيٍّ
و لا يُشْرِكُ فِي حُكْمِهِ أَحَدًا

و او در فرمانروایی، فویشن کسی را، شریک نمی‌سازد

8. **4- توحید در ربوبیت:** تنها مالک جهان است تنها ولی و سرپرست جهان نیز هست و مخلوقات، جز به

اجازه او نمی‌توانند در جهان تصرف کنند. چنین اجازه‌ای به معنی واگذاری ولایت خداوند به دیگری

نیست، بلکه بدین معناست که خداوند آن شخص را در مسیر و مجرای ولایت خود قرار داده است. **8**

۱- مباحث درس اول و دوم درباره توحید، برگرفته از مجموعه آثار استاد شهید مطهری، ج ۲، صص ۹۹ تا ۱۰۷ و ۱۱۹ تا ۱۳۷ می‌باشد.

۲- سوره زمر، آیه ۶۲.

۳- سوره آل عمران، آیه ۹۰.

۴- سوره کهف، آیه ۲۶.

به چه معناست؟

اگر خداوند پیامبر اکرم ﷺ را ولی انسان‌ها معرفی می‌کند، بدین معناست که ایشان را واسطه ولایت خود و رساننده فرمان‌هایش قرار داده است. 9

10. واژه رب به چه معناست؟

4- **توحید در ربوبیت:** واژه «رب»، در قرآن کریم از اهمیت فراوانی برخوردار است و بعد از واژه «الله» بیشترین فراوانی را در میان اسمای الهی دارد. کلمه رب بیش از نهمصد بار در قرآن کریم آمده است. عبارت «**رَبِّ الْعَالَمِينَ**» نیز بیش از **چهل بار** در قرآن تکرار شده است. (رب به معنای مالک و صاحب اختیاری است که تدبیر و پرورش مخلوق به دست اوست). هر کس که خالق و مالک و ولی چیزی باشد می‌تواند آن را تدبیر کرده و پرورش دهد. از آنجا که خداوند تنها خالق، مالک و ولی جهان است، تنها رب هستی نیز می‌باشد. اوست که جهان را اداره می‌کند و آن را به سوی مقصدی که برایش معین فرموده هدایت می‌نماید و به پیش می‌برد. 11

11. البته باید به این نکته توجه داشت که توحید در ربوبیت بدان معنا نیست که موجودات، به خصوص انسان، نقشی در پرورش و تدبیر سایر مخلوقات ندارند؛ باغبانی که زحمت می‌کشد و به پرورش درختان اقدام می‌کند، رشد این درختان نتیجه تدبیر اوست. بلکه، توحید در ربوبیت بدین معناست که این باغبان و تدبیرش همه از آن خدا و تحت تدبیر او هستند. 11

مثال 10: کشاورز وقتی خود را با دیگران، یعنی کسانی که در کشت زمین او دخالتی نداشته‌اند، مقایسه می‌کند می‌بیند که این کشت حاصل دسترنج خودش است، اما وقتی رابطه خود را با خدا بررسی می‌کند، می‌بیند که هم خودش و هم نیرو و توانش از آن خداست و کشت و زرع او براساس استعدادی که خداوند در آن قرار داده رشد کرده و محصول داده است. در نتیجه، در می‌یابد که زارع حقیقی و پرورش دهنده اصلی زراعت او خداست و باید شکرگزار او باشد. 1

بگو: آیا جز خدا پروردگاری را بطلبم

قُلْ أَغَيْرَ اللَّهِ أَبْغَى رَبًّا

توفیر در ربوبیت

در حالی که او پروردگار همه چیز است؟...

وَهُوَ رَبُّ كُلِّ شَيْءٍ... 2

شُرک در فالقیبت
شُرک در مالکیت
شُرک در ولایت
شُرک در ربوبیت

12. شُرک را تعریف کنید و مراتب آن را نام ببرید ←

12 شُرک و مراتب آن

شُرک به معنای شریک قرار دادن برای خدا است. هر کس که معتقد باشد خداوند شریک دارد مشرک به حساب می‌آید. شُرک نیز مانند توحید درجاتی دارد که متناسب با درجات توحید، به برخی از آنها می‌پردازیم:

- 1- اشاره به آیات 63 تا 67 سورة واقعه. **فالقیبت** - مبداء - فالق - بی شریک و بی همتا - سرپشمه - منشاء - هستی بخش
- 2- سورة انعام، آیه 164. **مالکیت** - صاحب - از آن او - مالک
- ولایت** - سرپرستی - تصرف - تغییر - فرمانروایی - ولی - حکمه
- ربوبیت** - تدبیر - پرورش - اداره - اراده - صاحب اختیار - رب - هدایت به سوی مقصد - شفا - هایت - زراعت

را تعریف کنید؟

13. (۱) - شرک در خالقیت: اگر کسی معتقد باشد که این جهان را چند خالق آفریده‌اند، گرفتار شرک در خالقیت شده است. (13)

14. سؤال: چرا خداوند در آفرینش جهان شریکی ندارد؟

14 (*) این تصور که چند خدا وجود دارد و هر کدام خالق بخشی از جهان‌اند، یا با همکاری یکدیگر این جهان را آفریده‌اند، به معنای آن است که هر کدام از آنها محدود و ناقص هستند و به تنهایی نمی‌توانند کل جهان را خلق کنند.

* همچنین به معنای آن است که هر یک از خدایان کمالاتی دارند که دیگری آن کمالات را ندارد و گرنه عین همدیگر می‌شوند و دیگر چند خدا نیستند. چنین خدایان ناقصی، خود، نیازمند هستند و هر یک از آنها به خالق کامل و بی‌نیازی احتیاج دارد که نیازش را برطرف نماید.

* پس تصور چند خدایی صحیح نیست و خدای واحد آفریننده جهان است. (14)

مثال زیر می‌تواند ما را در درک بهتر یکتایی خداوند کمک کند:

دریای بدون ساحل و بی‌کرانی را فرض کنید که از هیچ جهت محدود نباشد؛ نه از جهت عمق و ارتفاع و نه از جهت طول و عرض، یعنی از هر جهت بی‌کران باشد. آیا با این فرض می‌توان دریای دومی را در کنار این دریا قرار داد؟ (15) **واحد قهار بودن خداوند به چه معناست؟**

روشن است که این دریا، جای خالی برای دریای دیگر قرار نمی‌دهد. (15) «واحد قهار» بودن خداوند که در آیه ۱۶ سوره رعد بیان شده، به معنای آن است که جای خالی برای غیر باقی نگذاشته است تا آن غیر، خود را نشان دهد. (16)

را تعریف کنید؟

16. (۲) - شرک در مالکیت: اعتقاد به اینکه علاوه بر خداوند و در کنار او، دیگران هم مالک بخشی از جهان هستند. اگر کسی معتقد به شرک در خالقیت باشد، معتقد به شرک در مالکیت نیز خواهد بود. (16)

17. (۳) - شرک در ولایت: اعتقاد به اینکه علاوه بر خداوند و در کنار او، دیگرانی نیز هستند که سرپرستی جهان را برعهده دارند و خودشان حق تصرف در جهان را دارا می‌باشند. (17)

18. (۴) - شرک در ربوبیت: اعتقاد به اینکه علاوه بر خداوند و در کنار او، دیگرانی نیز هستند که تدبیر امور موجودات را برعهده دارند. اگر کسی در کنار ربوبیت الهی، برای خود یا سایر مخلوقات حساب جداگانه باز کند و گمان کند که کسی می‌تواند مستقل از خداوند، امور را تدبیر کند گرفتار شرک شده است. (18)

این
قسمت
فقط مختص
انسانی
هاست

الف) با توجه به اهمیت سوره توحید و جایگاه آن در قرآن کریم، در آیات این سوره تدبر کنید و پیام‌های آن را به دست آورید.

این آیات از جهت تأکید بر یگانگی خدا، با آیه «و هو الواحد القهار» مرتبط می باشد

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ﴿۱﴾ قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ (۱) اللَّهُ الصَّمَدُ (۲) لَمْ يَلِدْ وَ لَمْ يُولَدْ (۳) وَ لَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ (۴)

اصل توحید

این آیه با آیه « والله هو الغنی العمید » مرتبط است ترکیبی با درس ۱

بگو اوست فرای یگانه

فرایی که بی نیاز مطلق است.

۳- نه زاده و نه زاییده شده است ۴- و هیچ کس هم‌تای او نیست

ب) بعد از ترجمه آیه ۱۶ سوره رعد، به سؤالات زیر پاسخ دهید: آیه خطاب به مشرکان و بت پرستان است

توحید در ربوبیت

قُلْ مَنْ رَبُّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ
قُلِ اللَّهُ

بگو پروردگار آسمان ها و زمین کیست؟
بگو خدا است.

شُرک در ولایت

قُلْ أَفَاتَّخَذْتُمْ مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءَ

نفی شرک در مالکیت

عدم پذیرش ولایت

غیر خدا، معلول

مالک نبودن آن

هاست زیرا ولایت

ناشی از مالکیت

است

لَا يَمْلِكُونَ لِنَفْسِهِمْ نَفْعًا وَلَا ضَرًّا

غیر قادر، معلول

مالک نبودن آن

هاست زیرا ولایت

ناشی از مالکیت

است

قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الْأَعْمَىٰ وَالْبَصِيرُ

بگو آیا نابینا و بینا برابر است؟
یا تاریکی ها و روشنائی برابرند؟

أَمْ هَلْ تَسْتَوِي الظُّلُمَاتُ وَالنُّورُ

یا آنها شریک هایی برای خدا قرار داده اند

أَمْ جَعَلُوا لِلَّهِ شُرَكَاءَ خَلَقُوا كَخَلْقِهِ فَتَشَابَهُ الْخَلْقُ عَلَيْهِمْ

که [آن شریکان هم] مثل خداوند آفرینشی داشته اند
و در نتیجه [این دو] آفرینش بر آنان مستبته شده است

شُرک در فالقیقت

[و از این رو شریکان را نیز

مستحق عبادت دیده اند؟!]

بگو خدا آفریننده هر چیزی است
و او یکتای مقتدر است.

قُلِ اللَّهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ

توحید در فالقیقت

وَ هُوَ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ

اصل توحید

همه عالم مقهور اراده فراوند است

۱- کسی را می توانیم به عنوان رب خود انتخاب کنیم که اختیار، نفع و ضرر خود و همه مخلوقات را داشته باشد

۲- کسی که اختیار سود و زیان... خود را هم ندارد... نمی تواند... پس پرست و بولی دیگران باشد

۳- در چه صورت جا داشت که مردم در اعتقاد به توحید در شک بیفتند؟

۱- فاعل در عبارت «خَلَقُوا» ضمیر «واو» است که به شرکا برمی گردد. در صورتی که بت ها و شریکان نیز همانند فراوند، قادر به خلق و آفرینش باشند و فالقت ها موجب اشتباه و سردرگمی میان مخلوقات

فراوند و مخلوقات بت ها شود

ج) مراتب توحید یا شرک را در آیات صفحه قبل مشخص کنید.

..... در بالا مشخص شد.....
.....

طرح چند سؤال

19. مرز توحید و شرک کجاست؟ آیا اگر کسی پزشک را وسیلهٔ درمان و بهبود بیماری بدانند مشرک است؟ آیا اگر کسی از غیر خدا درخواست کمک کند گرفتار شرک شده است؟ آیا اگر کسی دعا را وسیلهٔ جلب مغفرت الهی و صدقه را وسیلهٔ دفع بلا بدانند مشرک است؟ و بالاخره، آیا توسل به پیامبران و معصومین علیهم السلام شرک به حساب می‌آید؟ **خیر**

در پاسخ به سؤال‌های فوق می‌گوییم:

19 * اولاً خداوند رابطه علیت را میان پدیده‌های جهان حاکم کرده است. آتش موجب گرما و روشنی و دارو سبب شفا و بهبودی است. پزشک وسیلهٔ درمان، معمار عامل بنای ساختمان و معلم نیز وسیلهٔ تعلیم و تربیت است.

در امور معنوی نیز همین‌گونه است. دعا سبب آمرزش، صدقه موجب دفع بلا، و صلّه رحم موجب افزایش طول عمر است * 19

همهٔ این روابط توسط خود خداوند طراحی شده و به اذن و ارادهٔ او صورت می‌گیرد. بنابراین، کسی

که برای آموختن نزد معلم می‌رود، یا برای درمان به پزشک مراجعه می‌کند، نه تنها معلم و پزشک را شریک خداوند قرار نداده، بلکه به قانون الهی عمل کرده است.

19 * ثانیاً همان‌گونه که درخواست از پزشک برای درمان بیمار با توحید منافاتی ندارد، درخواست از اولیای الهی برای اجابت خواسته‌ها نیز منافاتی با توحید ندارد؛ زیرا پزشک به واسطهٔ استفاده از اسباب مادی و اولیای الهی به واسطهٔ اسباب غیر مادی و با اذن خداوند این کار را انجام می‌دهند * 19

20) عقیده به توانایی پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و اولیای دین علیهم السلام در برآوردن حاجات انسان (مانند شفا دادن) وقتی موجب شرک است که این توانایی را از خود آنها و مستقل از خدا بدانیم. اما اگر این توانایی را صرفاً از خدا و انجام آن را با درخواست اولیا از خداوند و به اذن خدا بدانیم عین توحید است و از این جهت مانند اثر شفا بخشی داروست که خداوند به آن بخشیده است * 20

20. عقیده به توانایی پیامبر اکرم (ص) و اولیای دین (ع) در برآوردن حاجات انسان چه وقتی موجب شرک است؟

22. آیا درخواست ما از رسول اکرم (ص) درخواست از پسم ایشان است؟ توضیح دهید؟

23. کدام جریان بزرگترین فتنه راه دین اسلام وارد کرد و سبب تنفر برخی از مردم جهان اسلام شد؟ جریان تکفیری ها

24. ویژگی های پیروان جریان تکفیری را بیان کنید؟

اختصاص ندارد و پس از رحلت ایشان نیز استمرار دارد. به عبارت دیگر، روح مطهر رسول خدا ﷺ پس از رحلت زنده است و می تواند به انسان ها یاری برساند. اکنون اگر ما از رسول خدا ﷺ چیزی درخواست کنیم، درخواست از جسم ایشان نیست، بلکه از حقیقت روحانی و معنوی ایشان است. آیا اگر کسی از پدر و

مادرش و یا هر مؤمنی بخواهد که برای سعادت مندی او دعا کند چنین درخواستی شرک الود است؟ **فیه**

(هیچ گروهی از مسلمانان، غیر از جریانی که امروزه به «تکفیری ها» مشهور شده، چنین درخواستی را شرک آلود نمی دانند.) جریان تکفیری در سال های اخیر برخی از جوامع و کشورهای اسلامی را گرفتار خود کرده است. پیروان این جریان فکری خشک و غیرعقلانی با تفکر غلطی که درباره توحید و شرک دارند، هر مسلمانی را که مانند آنها نمی اندیشد، مشرک و کافر می خوانند و گاه کشتن او را واجب می شمارند. پیروان این جریان می گویند توسل به پیامبران و معصومین شرک است. طلب دعا و شفیع قرار دادن دیگران برای اینکه خدا انسان را ببخشد، شرک است و همچنین معتقدند این گونه افراد کافر هستند و مسلمان محسوب نمی شوند. **25. پیروان این جریان چه اعتقاداتی دارند؟**

متأسفانه این جریان بزرگ ترین ضربه را بر اسلام وارد کرد و سبب تنفر برخی از مردم جهان از دین اسلام شد.

معلول

هم اندیشی

به نظر شما، چرا دقیقاً در زمانی که مسلمانان در پرتو بیداری اسلامی، در حال معرفی اسلام حقیقی به مردم جهان بودند و حتی جمعیت کشورهای صنعتی به سرعت در حال تغییر به نفع مسلمانان بود، چنین جریانی شکل گرفت؟

دانش تکمیلی (۱)

جریان «تکفیری» که این روزها گروه های مختلف با نام های گوناگونی را شامل می شود، ریشه در یک جریان تاریخی در تاریخ اسلام دارد. برای شناخت ریشه های تاریخی این جریان، به وبگاه گروه قرآن و معارف اسلامی به نشانی <http://quran-dept.talif.sch.ir> بخش «دانش تکمیلی» مراجعه کنید.

۱ - نمونه بارز این موضوع شهیدان هستند که به تصریح قرآن کریم زنده اند و مانند زمان حیات در دنیا و بلکه بیشتر از آن، از احوال این دنیا با خبر هستند (سوره بقره، آیه ۱۵۴) و معلوم است که مقام پیامبر مکرم اسلام ﷺ بالاتر از شهیدان است.

ذکر نمونه‌هایی از توسل در قرآن کریم

۱- قرآن کریم نقل می‌کند که فرزندان یعقوب از پدرشان درخواست کردند که برای آنها طلب آموزش کند و یعقوب نیز به آنان وعده دعا داد.^۱

۲- قرآن کریم بیان می‌کند که استغفار پیامبر در حق گناه کاران مؤثر است:
 وَلَوْ أَنَّهُمْ إِذْ ظَلَمُوا أَنفُسَهُمْ جَاءُوكَ فَاسْتَغْفَرُوا اللَّهَ وَاسْتَغْفَرَ لَهُمُ الرَّسُولُ لَوَجَدُوا اللَّهَ تَوَّابًا رَحِيمًا^۲
 اگر آنان وقتی به خود ستم کرده بودند، پیش تو می‌آمدند و از خدا آموزش می‌خواستند و پیامبر برای آنان طلب آموزش می‌کرد، قطعاً خدا را توبه‌پذیر مهربان می‌یافتند.

هم‌چنین در تاریخ آمده است که مسلمانان در زمان پیامبر برای درخواست دعا نزد آن حضرت می‌آمدند. پس از رحلت ایشان نیز کنار قبر ایشان می‌رفتند و یا از دور درخواست خود را مطرح می‌کردند.^۳

دانش تکمیلی (۲)

آیا تبرک جستن به قبور یا بارگاه اولیای الهی شرک به حساب می‌آید؟
 پاسخ به این سؤال را در وبگاه گروه قرآن و معارف به نشانی <http://quran-dept.talif.sch.ir> بخش «دانش تکمیلی» مشاهده کنید تا ببینید که جز همین گروه‌های تکفیری و ریشه‌های تاریخی آنان، هیچ یک از فرق مسلمان و علمای اسلامی این امور را شرک به حساب نمی‌آورند.

مفتض رشته انسانی → چند نکته تکمیلی:

۱- قرآن کریم، بارها تأثیر داشتن موجودات گوناگون را در عالم یادآوری کرده است. به طور مثال، فرموده که «در غسل برای مردم شفاست.»^۴ و نیز از زبان حضرت عیسی علیه السلام فرموده «من برایتان از خاک پرنده‌ای می‌سازم و در آن می‌دمم و آن خاک به اذن خداوند پرنده می‌شود.»^۵

26 (برای قبول توحید در ربوبیت ضرورتی ندارد که هرگونه اثر را از اشیا و یا انسان‌ها سلب کنیم.

۱- سوره یوسف، آیات ۹۷ و ۹۸. 26. آیا ضرورتاً برای قبول توفید در ربوبیت باید هرگونه اثر را از اشیا و انسان‌ها سلب کنیم؟ توضیح دهید؟

۲- سوره نساء، آیه ۶۴

۳- سنن دارمی، أبو محمد الدارمی، ج ۱، صص ۴۳ و ۴۴ (باب: اکرم الله نبيته بعد موته)؛ وفاء الوفاء بأخبار دار المصطفى، علی بن عبداللہ شفاپیشی و دادن هایت توسط پیامبر (ص) و به اذن فرأ، نمونه ای از ولایت معنوی ایشان است و چون به اذن فرأست، با توفید منافاتی ندارد

۴- سوره نحل، آیه ۶۹.

۵- سوره آل عمران، آیه ۴۴.

دقت کنید مطالب برای فهم بیشتر

عبیده به توانایی اولیای دین در برآوردن هایت، در صورت قرض وجود اذن الهی و لطف طولی با فرأوند، عین توفید در ربوبیت است؛ اما در صورت مستقل قرض نمودن آن‌ها و رابطه عرضی با فرأ، منتهی به شرک در ربوبیت است

چون روح پیامبر (ص) پس از مرگ توسط فرشته مرگ «توفی» شده است و از بین نمی‌رود، لذا توانایی‌های روح او از جمله شفاپیشی و دادن هایت، به زمان حیات دنیوی او اختصاص ندارد و پس از مرگ مرد رسانی می‌گردد

21. طریق اثر برفشی و شفا برفشی اولیای الهی چگونه است؟ بیان کنید؟

می توان با قبول اثر مخلوقات، این اثر را از خداوند بدانیم، نه مستقل و بی نیاز از خداوند²⁶

به این نکته مهم توجه کنیم که خداوند برای شفابخشی، فقط یک راه - که همان دارو باشد - قرار

نداده است، بلکه فراتر از راه های مادی، راه های معنوی هم قرار داده است. اولیای الهی هم که مراحل

کمال و بندگی را پیموده اند، وسیله و طریق این شفابخشی هستند. ^{28 21} **توجه انسان موحد در هنگام مصرف دارو و کمک**

²⁸ انسان موحد وقتی دارویی مصرف می کند و شفا می یابد، در همان حال توجه دارد که این اثرگذاری

را خداوند به آن دارو عنایت کرده است، از این رو از خداوند سپاسگزاری می کند، و زمانی که بنده ای

از بندگان خدا به او احسان می کند و نیازی از نیازهایش را برطرف می سازد، هم از آن انسان تشکر

می کند و هم شکرگزار خداوند می شود. ²⁸ به همین جهت امام رضا علیه السلام فرموده اند:

من لم یشکر المنعم من المخلوقین، لم یشکر الله عز و جل ²⁹ **پيام هديت پايين صفحه**

۲- آنان که با ایمان و عمل صالح و پیمودن صراط مستقیم، مراحل کمال را می پیمایند و به قرب الهی

می رسند، پاداش هایی دریافت می کنند که ²⁹ **گرامات و عنایات به مخلوقات، جلوه کوچکی از آن است.**

³⁰ (عده ای که منکر این کرامات برای معصومین علیهم السلام هستند، تفاوتی میان وجود مقدس این بزرگواران

با انسان های معمولی و یا انسان های شرور و گنهگار نمی بینند. نظام خلقت مبتنی بر حق است، هر

انسانی که در مسیر بندگی پیش رود، در پیشگاه خداوند منزلتی می یابد و قدرتی پیدا می کند که برتر از

قدرت های طبیعی است و این توانایی جزء قانونمندی الهی و زیبایی نظام هستی است. در قرآن کریم

می خوانیم که وزیر سلیمان، آصف بن برخیا، در یک **لحظه تخت بلقیس (ملکه سبا) را از مسافتی**

طولانی منتقل کرد.^۲ اینها، نشان دهنده آن است که انسان با طی مراتب بندگی می تواند به اذن خداوند

به چنین توانایی هایی در عالم هستی برسد. ³⁰ **30. آیا کسانی که منکر کرامات و عنایات اولیاء و مقربین الهی**

هستند عقیده صمیمی دارند؟ توضیح دهید با بیان نمونه ای از

قرآن؟ فیر

اندیشه و تحقیق

31. باور به توحید در خالقیت، مالکیت، ولایت و ربوبیت چه تأثیری در زندگی ما می گذارد؟

پنین تفکری موجب بندگی ما نسبت به خداوند می گردد؛ چون می دانیم تنها اوست که فالق و

مالک و ولی و مربی ماست و امور زندگیمان در جهت رضایت او سوق می دهیم. زیرا نتیجه

این تفکر توحید عملی و بندگی مفض خداست

۱- شیخ صدوق، عیون أخبار الرضا علیه السلام، محقق و مصحح: لاجوردی، مهدی، ج ۲، ص ۲۴.

۲- سوره نحل، آیه ۴۰.

امام رضا علیه السلام (ع) سپاسگزاری کردن از مخلوقات را در راستای سپاسگزاری از خداوند دانسته اند (کسی که از مخلوقات تشکر نکند از خداوند نیز تشکر نمی کند) این موضوع نشان می دهد که همه اثرگذاری های مخلوقات وابسته به اثرگذاری خداوند است؛ یعنی در طول اثرگذاری الهی قرار دارد